

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2026-1-14>

Ю. О. Кухта

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9172-1235> – Ю. О. Кухта

✉ ykuhta28@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПОЖЕЖНОЇ СЛУЖБИ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Анотація. Викладено аналіз професійної підготовки фахівців пожежної служби у США, узагальнено її провідні особливості, підходи і тенденції. Це важливо для визначення векторів розвитку освіти цього профілю в Україні. У США ведеться різнорівнева підготовка фахівців за спеціалізаціями: пожежники; пожежні інспектори; слідчі з питань пожежної безпеки. Організація навчання має багаторівневу, ступеневу побудову. У переважній більшості штатів від претендента на посаду пожежного вимагають диплом спеціаліста невідкладної медичної допомоги або парамедика. Після зарахування майбутні пожежники мають пройти обов'язкове навчання на курсах гасіння пожеж 6–9 місяців. Вони тренуються ліквідувати пожежі та інші надзвичайні ситуації, навчаються оцінювати екстремальні обставини й ухвалювати рішення. Усі пожежники (добровольці та професіонали), безперервно навчаються та тренуються, оскільки їхня діяльність характеризується зростанням і розширенням функцій. Крім того розроблені курси підвищення кваліфікації та професійної підготовки пожежних офіцерів, які вони проходять перед призначенням на посади сержанта, лейтенанта, капітана, як цього вимагають затверджені відомством приписи.

Вивчення особливостей професійної освіти фахівців пожежної служби у США виявило такі основні підходи і тенденції: складна багатопрофільна діяльність передбачає профвідбір, тривалу та багаторівневу практико орієнтовану підготовку; професійна освіта і підвищення кваліфікації фахівців-пожежників потребують оптимізації і модернізації науково-методичної бази; розмаїтість вимог до співробітників не заперечує впровадження типових освітніх програм різного рівня освіти; зміст, навчально-методичне й організаційне забезпечення освітнього процесу спрямовані на вивчення типових сценаріїв ухвалення рішень, реалізацію новітніх засобів і технологій, широкого використання наставництва тощо.

Ключові слова: фахівці пожежної служби, підготовка та підвищення кваліфікації, досвід США, підходи і тенденції професійної підготовки.

Yu. O. Kuhta

Lviv State University of Life Safety, Lviv, Ukraine

FEATURES OF TRAINING OF FIRE SERVICE SPECIALISTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA

Abstract. The article presents an analysis of the professional training of fire service specialists in the United States, summarizing its main features, approaches and trends. This is important for determining the vectors of development of education in this field in Ukraine. In the United States, there is multi-level training for specialists in the following specializations: firefighters; fire inspectors; fire safety investigators. The training is organized on a multi-level, step-by-step basis. In the vast majority of states, applicants for the position of a firefighter are required to have an Emergency Medical Technician or paramedic diploma. After enrolment, future firefighters must undergo mandatory training in Fire Service Training courses lasting 6-9 months. They are trained to extinguish fires and respond to other emergencies, learn to assess extreme circumstances and make decisions. All firefighters (volunteers and professionals) undergo continuous training and education, as their activities are characterized by growth and expansion of functions. In addition, advanced training and professional development courses have been developed for fire officers, which they must complete before being appointed to the ranks of sergeant, lieutenant, and captain, as required by department regulations.

A study of the features of professional education for fire service specialists in the United States revealed the following main approaches and trends: complex multidisciplinary activities require professional selection, long-term and multi-level practice-oriented training; professional education and advanced training for firefighting specialists require optimization and modernization of the scientific and methodological base; the diversity of requirements for employees does not preclude the introduction of standard educational programs at different levels of education; the content, teaching and methodological, as well as organizational support of the educational process are aimed at studying typical decision-making scenarios, implementing the latest tools and technologies, and making extensive use of mentoring, etc.

Key words: fire service specialists, training and professional development, US experience, approaches and trends in professional training.

Постановка проблеми. У XXI ст. пожежна охорона є важливою сферою громадської безпеки, яка потребує відповідальності, професійної компетентності, фізичної та психологічної готовності фахівців. Нині пожежники – не лише вогнеборці, а рятувальники, що допомагають у різних небезпечних ситуаціях (повені, обвали, ДТП), надають першу медичну допомогу, ліквідовують наслідки стихійних лих і техногенних аварій, у тому числі під час воєнних і терористичних загроз, виконуючи надскладні завдання. Для ефективного вирішення завдань необхідна якісна різнопланова професійна освіта співробітників протипожежної служби, яка бере до уваги останні досягнення науки і практики, особливості діяльності підрозділів і регіональну специфіку, нові виклики і завдання. Усе це потребує обґрунтованого впровадження кращого зарубіжного досвіду професійної освіти у цій галузі.

Необхідність удосконалення підготовки майбутніх фахівців Державної служби України із надзвичайних ситуацій зумовлена низкою чинників, основним з яких є потреба підвищення ефективності системи цивільного захисту з метою гарантування безпеки населення, збереження матеріальних цінностей і довкілля [2, с. 6]. Значно зросли завдання та обсяги діяльності підрозділів Оперативно-рятувальної служби ДСНС України внаслідок вторгнення РФ на суверенну територію нашої країни, що спричинило посилення різноманітних загроз (обстрілів інфраструктури, промислових об'єктів і житлових масивів), ускладнення умов виконання функціональних обов'язків працівників цивільного захисту усіх рівнів.

Підготовка та підвищення кваліфікації рятувальників, у тому числі пожежних, у різних країнах має багато спільного та, водночас, істотні історичні, регіональні та національні відмінності. Основи підготовки і підвищення кваліфікації у сфері пожежної безпеки в усіх країнах тісно пов'язані з чинним законодавством. Актуальність вивчення професійної підготовки пожежних за кордоном, зокрема у Сполучених Штатах Америки, пов'язана з тим, що її тенденції важливі для визначення векторів розвитку освіти цього про-

філю в нашій країні, яка прагне до тісної співпраці із західними партнерами на принципах колективної безпеки і демократичних цінностей.

Аналіз останніх досліджень із проблеми. Дослідження в галузі професійної освіти торкаються широкого спектру теоретичної та практичної підготовки пожежників-рятувальників в Україні та за рубежом. Зокрема, позитивний досвід, у тому числі американський, вивчали І. Коваль [1], М. Коваль [2], О. Повстин, В. Покалюк та ін. Підготовка фахівців цивільного захисту в країнах із розвинутими освітніми системами, на їхню думку, характеризується багаторівневою організацією, міждисциплінарним підходом, упровадженням новітніх технологій і тісним зв'язком із практичною сферою [1, с. 206]. Профільні заклади освіти при цьому відповідальні за якість освітніх програм і рівень компетентності випускників. Значна увага за рубежом приділяється практичній підготовці майбутніх рятувальників, а також формуванню в них сукупності професійно важливих якостей с. 212]. Аналізуючи вітчизняні дослідження відзначимо, що широко вивчаються питання модернізації теоретичної та практичної складової навчання пожежників, побудови інформаційно-освітнього середовища тощо.

Серед сучасних американських наукових розвідок у напрямі підготовки пожежників-рятувальників виокремимо: модернізацію освіти у сфері управління надзвичайними ситуаціями (С. Carlson); дослідження базової програми підготовки пожежників у коледжі (J. Smith); удосконалення освітніх програм бакалаврату з пожежної служби (T. Sturtevant); інтеграцію програм вищої освіти з пожежної та аварійної служби (С. DeCarlo); виявлення ключових принципів навчання пожежників (J. Templeman); оцінювання професійної компетентності пожежників (L. Wojcik); підготовку керівників пожежної служби (M. Buttenschon [6], A. Light); формування лідерських якостей в офіцерів пожежної служби (T. Grady) [8] та ін.

Мета статті – аналіз досвіду професійної підготовки фахівців пожежної служби у США, узагальнення її провідних особливостей, підходів і тенденцій.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Пожежна служба нині стикається з багатьма інцидентами, що в сукупності висувають різнопланові виклики і глобальні загрози, пов'язані з ускладненням техногенних катастроф, стихійних лих, військово-терористичних та епідеміологічних небезпек. Зокрема, однією з країн із високим рівнем втрат від надзвичайних ситуацій є Сполучені Штати Америки [6]. За даними Національної асоціації пожежної охорони (National Fire Protection Association) у 2023 р. у США було зареєстровано 1 389 000 пожеж, які спричинили до 3 670 смертей, 13 350 травм і поранень, призвели до прямих збитків у 23,0 млрд. доларів [9]. Загальна кількість пожеж у 2023 р. порівняно з 1980 р. була на 54 % нижчою; оцінки смертності та травм зменшились відповідно на 44 і 56 %; збитки – на 3 % вищими; водночас населення зросло на 47 % [9]. Однак, суттєве підвищення ефективності пожежної служби все ще залишається нагальною потребою.

У Сполучених Штатах діють: державна протипожежна служба; муніципальна пожежна охорона; відомча пожежна охорона; приватна пожежна охорона; добровільна пожежна охорона. Загалом чисельність пожежників у країні становить близько 1,115 млн., з них понад 300 тис. (28 %) – професійні рятувальники. Превалують добровольчі бригади, які становлять 72 % і розглядаються як важлива частина системи пожежної охорони. Керівний орган, що відповідає та координує роботу пожежників усіх рівнів – Управління пожежної безпеки США (United States Fire Administration, USFA), яке підпорядковане Федеральному агентству з надзвичайних ситуацій (Federal Emergency Management Agency, FEMA) Міністерства внутрішньої безпеки (Department of Homeland Security, DHS) [15]. При цьому в країні немає законів, що регулюють діяльність пожежної служби на федеральному рівні. Кожен штат має своє законодавство, у тому числі стосовно діяльності пожежних підрозділів, підготовки і підвищення кваліфікації співробітників місцевих пожежних і рятувальних служб. У США налічується майже 30 тис. пожежних частин (департаментів) [14], кожна з яких має від однієї до п'яти станцій (депо). Підрозділи пожежної охорони контролюються на місцевому рівні, а правила їхньої роботи встановлює колегія довірених осіб, обрана громадою.

Пожежна охорона США несе відповідальність за гасіння пожеж і забезпечення безпеки життєдіяльності населення. До її обов'язків віднесено реагування на всі пожежі, дорожньо-транспортні пригоди, небезпечні інциденти і надзвичайні погодні

умови. Багато підрозділів також відповідають за порятунок потопаючих і надання невідкладної медичної допомоги. У цілому Пожежно-рятувальна служба виконує надскладні та різноманітні завдання: рятувальні операції в замкнутих приміщеннях; робота з небезпечними хімічними речовинами; ліквідація наслідків дорожньо-транспортних пригод; боротьба з лісовими пожежами; пошук і порятунок зниклих людей у найрізноманітніших умовах; операції з надання медичної допомоги; операції на воді, сільськогосподарських територіях і житлових кварталах.

В обов'язки служби також входить: порятунок під час аварії літака, метрополітену, ліфта, порятунок з-під землі та з даху висотної будівлі, в разі витіку газу чи іншого небезпечного матеріалу, порятунок у вогні, воді, на льоду. При цьому випадки пожеж або ДТП становлять менше третини дзвінків у Службу порятунку 911, адже близько 70% викликів стосуються невідкладної (швидкої, екстреної) медичної допомоги. Тому фахівці мають уміти виконувати реанімаційні процедури: інтубації, встановлювати крапельниці, застосовувати широкий спектр медикаментів, робити електрокардіограму тощо. Їхнє завдання – надати першу допомогу на місці та якнайшвидше доставити постраждалого до лікарні. Особливо важливим є профілактична робота: пожежники перевіряють будівлі, навчають дітей і дорослих правил безпеки, проводять виховні заходи та інформаційні бесіди, інспектують організації та установи, щоб знизити ризик пожеж та інших нещасних випадків [3].

Всі ці завдання вимагають від фахівців фізичної підготовленості (сили, витривалості та швидкості реакції), знань десятків правил і низки процедур для кожного виду надзвичайної ситуації, умінь працювати із спеціалізованим обладнанням, навичок аналітичного мислення, стресостійкості та психологічної витривалості. Складні, ризико-небезпечні завдання, які вони вирішують, потребують сміливості, надійності, злагоженості, здатності ризикувати, жертвовності, виваженості, глибоких і різнобічних навичок, а отже – безперервного самовдосконалення [2, с. 6]. Підраховано, що в середньому за 10 р. роботи вогнеборець наражає своє життя на небезпеку понад 750 разів [4].

За готовністю ефективно діяти в надзвичайних ситуацій стоїть тривала підготовка – тренування, навчання, аналіз помилок тощо. Пожежний у США має вміти користуватися різними інструментами, керувати різноманітними видами автомобільної техніки, спілкуватися з людьми, надавати першу допомогу тощо. Загалом, він є багатопрофільним

фахівцем, якому треба здобути всебічну освіту та універсальний життєвий досвід.

Відповідно до основних завдань професійної діяльності фахівців галузі «Пожежна наука та пожежогасіння» у США, як і багатьох інших країнах, ведеться різнорівнева підготовка фахівців за такими спеціалізаціями: • пожежники; • пожежні інспектори; • слідчі з питань пожежної безпеки. При цьому організація професійної підготовки має яскраво виражену багаторівневу, ступеневу побудову. Молодий фахівець після процедури відбору та навчання, яку ми проаналізуємо нижче, розпочинає свою кар'єру в пожежній частині як «пожежник заднього борту» (tailboard firefighter), який зазвичай є «робочою бджолою» в команді. Після кількох років можливе підвищення на посаду фахівця з пожежного обладнання (FEO – fire engine operator, fire engineer, apparatus driver), яке потребує відповідного навчання. І лише наступним кроком у кар'єрному просуванні є звання офіцера пожежної служби (fire service officer), для чого претендент зобов'язаний пройти курси пожежного офіцера перед призначенням на посади сержанта, лейтенанта, капітана тощо. Таким чином, всі майбутні керівники будь-якого рівня, зазвичай, розпочинають службу рядовими бійцями пожежної охорони. На слушну думку американських науковців і практиків, щоб стати компетентним, готовим до вимог кожної нової посади і опанувати всі нюанси роботи, пожежникам необхідні не лише освітня кваліфікація, а й час для набуття відповідного досвіду, інколи дуже тривалий.

Вступити на службу пожежникам у США стає щороку складніше. Щоб стати пожежником, потрібно бути громадянином США або мати посвідку на проживання, досягти 18 років, мати водійське посвідчення, подати заявку та пройти співбесіду в пожежному департаменті. Біографічних дані претендентів перевіряються: наявність порушень, арештів тощо знижує шанси; натомість волонтерство, участь у громадській роботі, знання пожежних технологій, додаткові навички є свідченням цілеспрямованості кар'єрного вибору.

Для оцінювання кандидатів створений національний відбірковий тест для пожежників (The National Fire Fighter Selection), до якого допускають лише тих, які мають документ про середню освіту з позитивними оцінками, успішно пройшли співбесіду та перевірку на кримінальну схильність [15].

На першому етапі претендент проходить анкетування, яке демонструє його уявлення про те, що означає бути пожежником, допомагає зрозуміти, чи має він необхідний потенціал. На дру-

гому етапі виконуються письмові тести, призначені для виявлення особистих характеристик та індивідуальних здібностей: National Firefighter Ability Tests і National Firefighter Questionnaire. За статистикою понад 60 % відсіюються на стадії тестування. Тих, хто залишився, допускають до третього етапу – випробування на придатність, яке охоплює фізичні кондиції, а також поведінку у змодельованих ситуаціях. Перед цим вони проходять медичний огляд. В екіпіруванні і засобах захисту кандидати виконують різні стандартизовані завдання, зокрема пересування у замкнутому просторі, підйом сходами, евакуація постраждалих, долання смуги перешкод, силовий злам дверей, перенесення та монтування обладнання [15].

У більшості штатів (близько 90 %) від претендента на посаду пожежного вимагають сертифікат / диплом молодшого спеціаліста невідкладної медичної допомоги (Emergency Medical Technician, EMT) або парамедика, які можна отримати в коледжі або через приватні агенції.

Після зарахування майбутні пожежники мають пройти обов'язкове навчання на курсах гасіння пожеж FST (Fire Service Training), де підготовка триває 6–9 місяців. Їх також можуть скерувати до Академії з пожежно-рятувальних операцій (Fire Rescue Academy) або коледжу, де пропонують акредитовану дворічну програму, складену пожежною академією (рівень Associate Degrees). Там майбутні вогнеборці вивчають шість курсів, зокрема: «Будівництво споруд для протипожежного захисту»; «Поведінка вогню та горіння»; «Пожежна профілактика»; «Протипожежна гідравліка та водопостачання»; «Системи протипожежного захисту»; «Принципи екстрених служб» [7]. Під час практичних занять вони тренуються ліквідувати пожежі та інші надзвичайні ситуації, набуваючи здатності адекватно оцінювати екстремальні обставини і швидко ухвалювати необхідні рішення. Здобувачі мають успішно завершити підготовку й отримати сертифікат. Після цього складають присягу; з ними підписують контракт і спрямовують у підрозділ.

Наголосимо, що запроваджена наприкінці 90-х рр. минулого століття обов'язкова пожежна підготовка та сертифікація не лише професійних (найманих) пожежників, а й добровольців, практично нівелювала різницю між їхніми функціональними обов'язками. Добровольці працюють безкоштовно, допомагаючи своєму місту чи селищу. Вони становлять більшість пожежних департаментів у сільській місцевості США і можуть заступати на чергування як самостійні бригади повністю укомплектовані добровольчі. Вони часто діють як помічники професійних ряту-

вальників, беручи участь, наприклад, у ліквідації лісових пожеж. У великих містах їх, зазвичай, викликають для допомоги у випадку масштабної надзвичайної ситуації. Гроші на екіпірування та навчання добровольців надходять із місцевих бюджетів. Для них діє система соціальних пільг; передбачена страховка на лікування та тимчасову неприцездатність.

І добровольці, і наймані працівники-новачки перебувають у пожежному підрозділі на випробувальному терміні (англ. probationary) від 6 до 18 місяців, продовжуючи навчання та виконуючи допоміжні роботи (навчання базових технік пожежогасіння, рятувальних операцій, обслуговування техніки й обладнання). Під наглядом досвідчених колег він послідовно виконує всі можливі завдання: від найпростіших до повноцінної участі в бойових виїздах. Лише після всебічного випробування новачок стає повноправним фахівцем.

Пожежники – це команда, яка працює злагоджено, де всі виконують свою роль: від водіїв і операторів до диспетчерів та інструкторів. Кожен пожежник опановує конкретні функції, які залежать від завдань підрозділу та наявного обладнання. Основу пожежної охорони утворюють, як відомо, два типи автомобілів – автоцистерна (engine) і автодрабина (laddertruck). Дедалі більшу популярність нині займає «перехресне навчання», коли бійці здатні працювати і на пожежній автоцистерні, і на пожежній автодрабині.

Пожежна служба США становить високоструктуровану ієрархічну побудову, організацію якої регламентують керівні органи [12]. Як працівники воєнізованої структури фахівці американської пожежної служби мають відповідні звання. У деяких великих містах США пожежним департаментом керує пожежний комісар, в інших діють ради пожежних комісарів. Основною структурною одиницею пожежної охорони є команда, керована капітаном.

Пожежна служба є динамічною в плані особистісного зростання фахівців і відповідного підвищення у званнях і посадах. Водночас, місія пожежної служби традиційно пов'язана з виконанням переважно робітничих функцій [10]. Тому фахівців робітничого рівня кваліфікації найбільше. Однак, новітні технології та стандарти професійної діяльності викликали низку фундаментальних змін у стратегіях і тактиці пожежогасіння [5]. З огляду на це змінюються структура підрозділів, кількість і призначення посад, службові обов'язки тощо.

Усі пожежники (добровольці та професіонали), рядові й офіцери, безперервно навчаються, тренуються та самовдосконалюються. Вони витра-

чають на це багато часу, оскільки їхня діяльність характеризується складністю, неперервними змінами, зростанням і розширенням функцій. Крім поточного навчання та тренування розроблені обов'язкові програми (курси) підвищення кваліфікації та професійної підготовки пожежних офіцерів I-го, II-го та III-го рівнів, які вони проходять перед призначенням на посади сержанта, лейтенанта, капітана тощо. Після того, як офіцер досягне статусу, який дозволяє претендувати на підвищення, він проходить процеси навчання та сертифікації, як цього вимагають затвердені відомством (NFPA) приписи.

З огляду на федеральну побудову Сполучених Штатів, у країні не існує урядового агентства чи установи, яке визначало б стандарти підготовки і компетенції фахівців. Не має таких повноважень і Пожежна адміністрація США (USFA) [15]. Рекомендації щодо діяльності та посадових обов'язків у пожежній службі надає Національна асоціація пожежної охорони (National Fire Protection Association, NFPA) [13]. Вона визначає також процедуру підвищення кваліфікації пожежників різних посадових рівнів. Окреслено шість компонентів підготовки, які охоплюють: управління людськими ресурсами, відносини з громадою та урядом, адміністрування, інспекцію та розслідування, надання екстреної допомоги, управління надзвичайними ситуаціями, а також охорону здоров'я та безпеку. Поряд із вимогами до освітнього компоненту, визначені мінімальні вимоги до практичної підготовки, необхідні для виконання службових обов'язків, які відповідають посаді пожежного офіцера [13].

Від 2000 р. з ініціативи Пожежної адміністрації проводяться щорічні конференції з питань вищої освіти пожежної та аварійної служби (Fire and Emergency Services Higher Education – FESHE), які мають на меті впровадження типових освітніх програм різного рівня для підготовки фахівців із пожежної безпеки. Нині такі програми, розроблені Національною пожежною академією, вже використовують більшість залучених закладів вищої освіти [7]. Таким чином, Академія у власних центрах або у співпраці з акредитованими коледжами й університетами пропонує низку навчальних курсів із підготовки керівників пожежної служби. Також організована дистанційна форма навчання.

На думку американських науковців пожежники діють максимально ефективно, коли впевнені в собі та вірять у власні можливості. Ця впевненість ґрунтується на всебічному знанні сфери діяльності та накопиченому досвіді виконання функціональних обов'язків. Тому в їхню підготовку включають вирішення різноманітних

проблем, оскільки успішне подолання викликів підвищує компетентність і готує до майбутніх завдань. Практична підготовка фахівців пожежної служби передбачає вивчення типових сценаріїв ухвалення рішень і одержання бажаних результатів у таких змодельованих ситуаціях.

У пожежній службі, безперечно, потрібно багато часу та зусиль для опанування всіх аспектів і набуття навичок професійної діяльності в різноманітних екстремальних обставинах. Дослідники відзначають так званий каскадний ефект у навчанні та тренуванні в пожежній частині, пов'язаний із наставництвом, взаємодопомогою, плідним обміном власним досвідом та всебічним поширенням інновацій [11]. Наставництво в пожежній службі США сприймається як важливий і потенційно ефективний чинник зниження рівня професійних ризиків. Наголошується, що обов'язком офіцера є надання освітніх послуг та всебічна підтримка менш досвідчених колег-рятувальників.

Отже, підготовка фахівців пожежної безпеки відбувається протягом усього періоду професійної освіти, проходження служби і підвищення кваліфікації та є цілеспрямованою діяльністю особового складу усіх підрозділів з опанування необхідними знань, формування вмінь і навичок, виховання професійно та соціально значущих якостей. Одним з основних чинників ефективної підготовки майбутніх фахівців є досвід, отриманий в умовах, максимально наближених до реальної діяльності з ліквідації надзвичайних ситуацій, коли пожежникам-рятувальникам необхідно блискавично приймати виважені рішення. Важливим є також застосування сучасних засобів і технологій професійної підготовки, новітніх технологічних і цифрових ресурсів [2].

Загалом, підготовка і професійний розвиток рятувальників має низку невирішених питань як у США, так і світі загалом. Вона зумовлена суспільними трендами, науково-технічним прогресом й освітніми реформами. Понад 65% американців вважають людей цієї професії [4].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Вивчення та узагальнення провідних особливостей професійної освіти фахівців пожежної служби у США виявило такі основні підходи і тенденції в підготовці пожежних: складна багатопрофільна діяльність пожежників передбачає ретельний профвідбір, тривалу та багаторівневу практико орієнтовану професійну підготовку найманих працівників і добровольців; оскільки нині пожежники виконують широкий спектр рятувальних робіт, обсяг яких надалі зростатиме, професійна освіта і підвищення кваліфіка-

ції фахівців-пожежників потребують оптимізації і модернізації науково-методичної бази; розмаїтість вимог до співробітників пожежної охорони, зумовлена децентралізацією, не заперечує впровадження та застосування типових освітніх програм різного рівня професійної освіти; зміст, навчально-методичне й організаційне забезпечення освітнього процесу спрямовані на вивчення типових сценаріїв ухвалення рішень у змодельованих ситуаціях, реалізацію новітніх засобів і технологій, широкого використання наставництва тощо.

Розглянутий досвід організації професійної підготовки фахівців пожежної служби у США дає змогу вдосконалити вітчизняну освіту цього профілю, а його продумана імплементація сприятиме покращенню освітньо-професійних програм, посиленню практичної складової навчання та зростанню загального рівня професійної підготовленості фахівців ДСНС України. Наші подальші наукові пошуки будуть спрямовані на вивчення проблем, специфіки і перспектив ступеневого розвитку офіцерів пожежної служби США.

Список літератури:

1. Коваль І. С. Формування готовності майбутніх фахівців служби цивільного захисту до неперервного саморозвитку : монографія. Львів : ЛДУБЖД, 2025. 486 с.
2. Коваль М. С. Система професійної підготовки майбутніх працівників ДСНС України в інформаційно-освітньому середовищі закладу вищої освіти : монографія. Львів : ПАІС, 2019. 544 с.
3. Savchyn Kh. Zhyttia, poklykane riatuvaty. Misto. 2025, 18 July. URL: <https://mi100.info/2025/07/18/lyubomyr-kolodniczkyj-zhyttya-poklykane-ryatuvaty/>
4. Sokolovska M. Podvyh za rozkladom: yak pratsiuui riatuvalnyky sluzhby 911 u SShA. Ukraina Kryminalna. n.d. URL: <https://cripo.com.ua/likbez/?p=223987/>
5. Angle J. S., Gala M. F. J., Harlow T. D., Lombardo W. B., Maciuba C. M. *Firefighting strategies and tactics*. 4th ed. Burlington, Mass : Jones and Bartlett Learning, 2021. xiii, 400 p.
6. Buttenschon M. *Reflective insights from today's fire service leaders: a narrative inquiry to inform the next generation's leadership development* : a thesis ... doctor of education / Northeastern University. Boston, 2016. 210 p.
7. Download Individual Model Associate and Baccalaureate Courses. U.S. Fire Administration. URL: https://web.archive.org/web/20070704073830/http://www.usfa.dhs.gov/nfa/higher_ed/model/download.shtm (дата звернення: 20.12.2025).
8. Grady T. J. The effect of satisfying the requirements for fire officer school on leadership self-efficacy among fire service officers: a quasi-experimental, non-equivalent control groups study : a dissertation ... doc-

tor of philosophy / Liberty University. Lynchburg, 2023. 142 p.

9. Hall S. Fire Loss in the United States During 2023. *NFPA Research | U.S. Fire Problem*. URL: <https://www.nfpa.org/education-and-research/research/nfpa-research/fire-statistical-reports/fire-loss-in-the-united-states> (дата звернення: 23.12.2025).

10. Martin B. Does higher education really fit into the fire service's mission? *Firehouse*. 2020. No. 45. P. 46–49.

11. Maru A. M. *Interrogation of the fire service: A leadership factor*. Morrisville, NC : Lu Lu Press, 2017. 64 p.

12. Meyer C. K., Noe, L. J., Geerts, J. A., Booth, H. Leadership is more than rank. *Journal of Business and Educational Leadership*. 2018. No. 8(1). P. 29–38.

13. National Fire Protection Association : official website. URL: <https://www.nfpa.org/codes-and-standards/all-codes-and-standards/list-of-codes-and-standards/detail?code=1021> (дата звернення: 21.01.2026).

14. The Difference Between Reported and Estimated Fire Data. Federal Emergency Management Agency : official website. URL: <https://www.usfa.fema.gov/nfirs/coding-help/reported-versus-estimates/> (дата звернення: 19.12.2025).

15. USA Fire Departments : official website. URL: <http://usfiredept.com/how-become-firefighter-25960.html/> (дата звернення: 20.12.2025).

References:

1. Koval, I. S. (2025). *Formuvannia hotovnosti maibutnikh fakhivtsiv sluzhby tsyvilnoho zakhystu do neperervnoho samorozvytku* [Formation of readiness of future civil protection service specialists for continuous self-development]. LDUBZhd. Lviv. Ukraine. [in Ukrainian].

2. Koval, M. S. (2019). *Systema profesiinoi pidhovtovky maibutnikh pratsivnykiv DSNS Ukrainy v informatsiino-osvitnomu seredovyshchi zakladu vyshchoi osvity* [The system of professional training of future employees of the SES of Ukraine in the information and educational environment of a higher education institution]. PAIS. Lviv. Ukraine. [in Ukrainian].

3. Savchyn, Kh. (2026). "A life meant to be saved", *Misto*. Retrieved from: <https://mi100.info/2025/07/18/lyubomyr-kolodniczkij-zhyttya-poklykane-ryatuvaty/>

4. Sokolovska, M. (2017). "A feat on schedule: how 911 rescuers work in the US", *Ukraina kryminalna*. Retrieved from: <https://cripo.com.ua/likbez/?p=223987/>

5. Angle, J. S., Gala, M. F. J., Harlow, T. D., Lombardo, W. B. & Maciuba, C. M. (2021). *Firefighting strategies and tactics*. Burlington, Mass: Jones and Bartlett Learning.

6. Buttenschon, M. (2016). *Reflective insights from today's fire service leaders: A narrative inquiry to inform the next generation's leadership development*. Boston.

7. U.S. Fire Administration. (2007, July 4). Download individual model associate and baccalaureate courses. National Fire Academy. Retrieved December 20, 2025, from https://web.archive.org/web/20070704073830/http://www.usfa.dhs.gov/nfa/higher_ed/model/download.sht

8. Grady, T. J. (2023). The effect of satisfying the requirements for fire officer school on leadership self-efficacy among fire service officers: a quasi-experimental, nonequivalent control groups study [Doctoral dissertation, Liberty University]. Lynchburg. [in Ukrainian].

9. Hall, S. (2024). Fire loss in the United States during 2023. *NFPA Research*. Retrieved December 23, 2025, from <https://www.nfpa.org/education-and-research/research/nfpa-research/fire-statistical-reports/fire-loss-in-the-united-states>

10. Martin, B. (2020). Does higher education really fit into the fire service's mission? *Firehouse*, 45, 46–49.

11. Maru, A. M. (2017). *Interrogation of the fire service: A leadership factor*. Lu Lu Press. Morrisville, NC.

12. Meyer, C. K., Noe, L. J., Geerts, J. A., & Booth, H. (2018). Leadership is more than rank. *Journal of Business and Educational Leadership*, 8(1), 29–38.

13. National Fire Protection Association. (2026). NFPA codes and standards: NFPA 1021. Retrieved January 21, 2026, from <https://www.nfpa.org/codes-and-standards/all-codes-and-standards/list-of-codes-and-standards/detail?code=1021>

14. Federal Emergency Management Agency. (2025). The difference between reported and estimated fire data. U.S. Fire Administration. Retrieved December 19, 2025, from <https://www.usfa.fema.gov/nfirs/coding-help/reported-versus-estimates/>

15. USA Fire Departments. (2025). How to become a firefighter. Retrieved December 20, 2025, from <http://usfiredept.com/how-become-firefighter-25960.html>

© Ю. О. Кухта

Оглядова стаття

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026